

JUSTITSMINISTERIET

Civilafdelingen

Dato: 9. september 2013
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Morten Duus
Sagsnr.: 2013-1901-0055
Dok.: 874226

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

**vedrørende Kommissionens forslag til
Europa-Parlamentet og Rådets forordning
om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 om retternes
kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på
det civil- og handelsretlige område (den omarbejdede Bruxelles I-
forordning)**

KOM (2013) 554 endelig

Resumé

Forslaget har til formål at gøre det muligt at sætte patentdomstolsaftalen i kraft. Endvidere har forslaget til formål at sikre overensstemmelse mellem den omarbejdede Bruxelles I-forordning og henholdsvis patentdomstolsaftalen og traktaten om Beneluxdomstolen. Herudover afhjælper forslaget manglen på kompetenceregler for fælles retter i forhold til sagsøgte i lande uden for EU. Forslaget fastslår bl.a., at en ret, der er fælles for flere medlemsstater, er en ret i forordningens forstand, og udstrækker forordningens regelsæt til at gælde herfor. Herudover indføres to nye værnetingsregler for fælles retter. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, vil vedtagelsen af forslaget ikke umiddelbart have lovgivningsmæssige konsekvenser. Efter parallelaftalen vil Danmark imidlertid kunne meddele, at man ønsker at gennemføre forordningen i dansk ret. I så fald vil forordningen på mellemstatsligt grundlag gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. En sådan gennemførelse vurderes umiddelbart ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes ikke umiddelbart at have statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Danmark er overordnet set positivt indstillet over for forslaget.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Baggrund

Bruxelles I-forordningen

Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) udgør grundlaget for samarbejdet mellem medlemsstaternes retter om civilretlige spørgsmål i Den Europæisk Union. Bruxelles I-forordningen fastlægger bl.a., hvilken retsinstans der er den mest egnede til at løse tvister på tværs af landegrænserne, og skal hindre, at der verserer parallelle sager ved retterne i forskellige medlemsstater. Endvidere skal forordningen sikre, at retsafgørelser, der er afsagt i en medlemsstat, let kan anerkendes og fuldbyrdes i andre medlemsstater. Forordningen finder bl.a. anvendelse på tvister om intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder patenter.

Den 12. december 2012 blev Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (den omarbejdede Bruxelles I-forordning) vedtaget. Den væsentligste ændring af Bruxelles I-forordningen indebærer en afskaffelse af den såkaldte eksekvaturprocedure, så en retsafgørelse truffet i én medlemsstat som udgangspunkt uden videre kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat. Den omarbejdede Bruxelles I-forordning (EU) nr. 1215/2012 vil finde anvendelse fra den 10. januar 2015.

I december 2012 blev der indgået en aftale om den såkaldte patentpakke, et lovgivningsinitiativ, der består af Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1257/2012 af 17. december 2012 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse og Rådets Forordning (EU) nr. 1260/2012 af 17. december 2012 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse for så vidt angår gældende oversættelsesordninger samt en international aftale (Aftale om en fælles patentdomstol).

Forordningerne om enhedspatentet blev vedtaget inden for rammerne af et forstærket samarbejde, der omfatter 25 medlemsstater (samtlige medlemsstater med undtagelse af Italien og Spanien). Patentdomstolsaftalen blev undertegnet henholdsvis den 19. februar og den 5. marts 2013 af 25 medlemsstater (samtlige medlemsstater med

undtagelse af Polen og Spanien). Der er mulighed for, at Polen, Spanien, Kroatien og eventuelt tiltrædende EU-lande kan tilslutte sig aftalen senere.

Når forordningerne træder i kraft, er det muligt at opnå europæisk patent med ensartet retsvirkning (enhedspatent) for alle 25 kontraherende medlemsstater, hvilket vil nedbringe omkostningerne til opnåelse af patenter og lette landenes administrative byrder forbundet hermed.

Den fælles patentdomstol bliver en fælles ret for de medlemsstater, der har til trådt aftalen om en fælles patentdomstol. Den vil være underlagt de samme forpligtelser i henhold til EU-retten som nationale domstole, og dens internationale kompetence fastlægges i henhold til bl.a. den omarbejdede Bruxelles I-forordning. Patentdomstolen vil have enekompetence i langt de fleste retssager om europæiske patenter og enhedspatenter og vil træde i stedet for nationale domstole i det omfang, at retssagerne er omfattet af aftalen om en fælles patentdomstol.

Den fælles patentdomstolen består af en førsteinstansdomstol og en appeldomstol. Førsteinstansdomstolen består af en central afdeling (med hjemsted i Paris og underafdelinger i London og München) samt lokale og regionale afdelinger. Alle kontraherende medlemsstater kan etablere op til fire lokale afdelinger. Herudover kan to eller flere kontraherende medlemsstater sammen etablere en regional afdeling. Appeldomstolen etableres med hjemsted i Luxembourg.

Hovedreglen i patentdomstolsaftalen vedrørende stedligt værneting i sager om *krænkelse* af europæiske patenter og enhedspatenter er, at sådanne sager skal anlægges ved den lokale afdeling af førsteinstansdomstolen i den medlemsstat, hvor krænkelsen eller truslen om krænkelsen har fundet sted eller kan finde sted, eller ved den lokale afdeling i den medlemsstat, hvor sagsøgte er hjemmehørende. Hvis den pågældende kontraherende medlemsstat deltager i en regional afdeling af førsteinstansdomstolen, kan krænkelsessagen anlægges der.

Hovedreglen i patentdomstolsaftalen vedrørende stedligt værneting i sager om et patents *gyldighed* er, at sådanne sager skal anlægges ved den centrale afdeling, det vil sige i Paris, London eller München. Hvis en krænkelsessag om samme patent mellem samme parter allerede er anlagt ved en lokal eller regional afdeling, skal ugyldighedssøgsmålet som udgangspunkt anlægges dér, idet den lokale eller regionale afdeling dog kan vælge at henvise ugyldighedssagen til den centrale afdeling.

Efter patentdomstolsaftalens artikel 89, stk. 1, kan patentdomstolsaftalen først træde i kraft, når de ændringer til den omarbejdede Bruxelles I-forordning, der regulerer forholdet mellem de to instrumenter, er trådt i kraft.

Beneluxdomstolen

Den 15. oktober 2012 undertegnede Belgien, Luxembourg og Nederlandene (Benelux-landene), som er kontraherende parter i traktaten af 31. marts 1965 om oprettelse af en Beneluxdomstol og dennes kompetence, en protokol om ændring af den nævnte traktat.

Beneluxdomstolen er en ret, der er fælles for Benelux-landene, og som har kompetence inden for en række områder, som de pågældende kontraherende medlemsstater fastlægger. Formålet med Beneluxdomstolen er at sikre ensartet anvendelse af Benelux-landenes fælles regler vedrørende de områder, som de kontraherende medlemsstater har fastlagt, f.eks. intellektuelle ejendomsrettigheder (særligt visse rettigheder vedrørende varemærker, modeller og design). Protokollen åbner imidlertid mulighed for at udstrække Beneluxdomstolens kompetence til at træffe afgørelser på særlige områder, som falder ind under Bruxelles I-forordningen.

Protokollen til Beneluxtraktaten forudsætter på samme måde som Aftale om en fælles patentdomstol en ændring af den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

Det danske retsforbehold

Forslaget til forordning er fremsat med hjemmel i artikel 67, stk. 4, og artikel 81, stk. 2, litra a), c) og e), i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks Stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder på denne baggrund anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til

TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

I kraft af parallelaftale af 19. oktober 2005 er Danmark imidlertid på mellemstatsligt grundlag tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen, således at reglerne i forordningen gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Aftalen trådte i kraft den 1. juli 2007.

Det følger af parallelaftalen, at hvis der foretages ændringer i Bruxelles I-forordningen, skal Danmark inden 30 dage efter vedtagelsen meddele Kommissionen, hvorvidt Danmark vil gennemføre indholdet af ændringerne, og om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver godkendelse i Folketinget. Hvis Danmark meddeler Kommissionen, at Danmark ikke ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne, følger det af parallelaftalen, at aftalen skal betragtes som opsagt. Forordningens regelsæt vil herefter ikke længere gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.

Regeringen vil inden 30 dage efter vedtagelsen af forordningen meddele Kommissionen, om man fra dansk side ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne i forordningen. Regeringen vil i den forbindelse tage stilling til, om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver lovændringer og dermed godkendelse i Folketinget.

2. Indhold

2.1. Generelt

Kommissionens forslag har til formål at muliggøre patentdomstolsaftalens ikrafttræden. Efter patentdomstolsaftalens artikel 89, stk. 1, forudsætter aftalens ikrafttræden, at den omarbejdede Bruxelles I-forordning ændres. Endvidere har forslaget til formål at sikre overensstemmelse mellem den omarbejdede Bruxelles I-forordning og henholdsvis patentdomstolsaftalen og traktaten om Beneluxdomstolen. Herudover afhjælper forslaget manglen på kompetenceregler for fælles retter i forhold til sagsøgte i lande uden for EU.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Fastslåelse af, at den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen er "retter" som defineret i den omarbejdede Bruxelles I-forordning

Som følge af den interne kompetencefordeling i den fælles patentdomstol vil en person eller en virksomhed kunne sagsøges ved en afdeling, der ikke ligger i den medlemsstat, som fastlægges efter reglerne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

Som eksempel kan nævnes, at hvis Danmark tilslutter sig Aftale om en fælles patentomstol, vil en dansk statsborger med bopæl i Danmark, der efter artikel 4, stk. 1, i den omarbejdede Bruxelles I-forordning skal sagsøges i bopælslandet (Danmark), ifølge aftalen kunne blive sagsøgt ved den kompetente centrale, regionale eller lokale afdeling, som vil kunne befinde sig i en anden medlemsstat end Danmark, afhængigt af hvor den regionale eller lokale afdeling for de nordiske lande oprettes.

Tilsvarende vil en person eller et selskab, herunder fra en medlemsstat der ikke er kontraherende part til Beneluxtraktaten, som følge af overdragelsen af kompetence til Beneluxdomstolen, kunne blive sagsøgt ved en afdeling af domstolen, der ikke ligger i den medlemsstat, der udpeges efter reglerne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

Den omarbejdede Bruxelles I-forordning indeholder ikke en definition af begrebet "ret". Med henblik på at skabe den fornødne retssikkerhed og forudsigelighed foreslås det derfor, at der indføres en bestemmelse, hvoraf fremgår, at en ret, der er fælles for flere medlemsstater (fælles retter), skal forstås som en ret i en medlemsstat, der i henhold til den aftale, ved hvilken den blev oprettet, udøver kompetence på det civil- og handelsretlige område, som defineret i forordningen. Herudover foreslås det fastslået, at forordningens begreb "ret" omfatter den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen.

Ved at præcisere, at både den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen skal anses for "retter" som defineret i den omarbejdede Bruxelles I-forordning, sikres det, at disse retters internationale kompetence er fastsat i forordningen.

2.2.3. Anvendelse af kompetencereglerne i forhold til den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen på den ene side og på den anden side retter i en medlemsstat, der ikke er kontraherende til Aftale om en fælles patentdomstol eller Beneluxtraktaten

Med det formål at skabe klarhed over den samtidige og sammenhængende anvendelse af Aftale om en fælles patentdomstol og Benelux-traktaten på

den ene side og den omarbejdede Bruxelles I-forordning på den anden side, indeholder forslaget en bestemmelse, der angiver, at den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen kun har kompetence, når en national ret i en af de respektive kontraherende medlemsstater ville blive tillagt kompetence på grundlag af kriterierne fastlagt i den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

Den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen har således ikke kompetence til at træffe afgørelser om patent, når ingen national ret i en kontraherende medlemsstat har kompetence i henhold til forordningen.

2.2.4. Nye kompetenceregler i forhold til sagsøgte i tredjelande

Det fremgår af artikel 31 i patentdomstolsaftalen, at den fælles patentdomstols internationale kompetence fastlægges i henhold til den omarbejdede Bruxelles I-forordning eller i givet fald på grundlag af Luganokonventionen.

I det omfang en sagsøgt har bopæl i et tredjeland eller en ikke-kontraherende stat til Luganokonventionen, fastlægges den internationale kompetence på baggrund af national ret i sagsøgerens bopælsland, jf. den omarbejdede Bruxelles I-forordnings artikel 6 og Luganokonventionens artikel 4. Den omarbejdede Bruxelles I-forordning (og Luganokonventionen) indeholder derimod ikke regler om, hvilke (nationale) regler der skal anvendes ved fastlæggelsen af international kompetence for retter, der er fælles for flere medlemsstater, når sagsøgte har bopæl i et tredjeland eller en ikke-kontraherende stat.

Der er på denne baggrund behov for at udbygge kompetencereglerne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning i forhold til sager, der vil høre under den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolens kompetence, og hvor sagsøgte har bopæl uden for EU.

Det foreslås, at forordningens kompetenceregler i kapitel II udstrækkes til at omfatte tvister, der involverer sagsøgte med bopæl i tredjelande (tredjelandssagsøgte). Endvidere sikres det, at den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen har kompetence til at anvende foreløbige retsmidler, herunder sikrende retsmidler, i tilfælde, hvor en ret i et tredjeland er kompetent til at påkende selve sagens realitet.

Ifølge kapitel II i den omarbejdede Bruxelles I-forordning skal en sagsøgt uanset nationalitet som hovedregel sagsøges ved retterne i den medlemsstat, hvor han har bopæl (hjemting), jf. artikel 4. Kapitlet indeholder dog en række specielle kompetenceregler, der fraviger hovedreglen. Eksempelvis kan en person med bopæl på en medlemsstats område sagsøges i en anden medlemsstat i sager om kontraktsforhold ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes (kontraktsværneting). I sager om erstatning uden for kontrakt kan personen sagsøges ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå (deliktsværneting). Den omarbejdede Bruxelles I-forordning indeholder endvidere regler om enekompetence i udvalgte sager. I sager om registrering eller gyldighed af bl.a. patenter er retterne i den medlemsstat, på hvis område der er ansøgt om deponering eller registrering, eller hvor deponering eller registrering er foretaget eller i henhold til en EU-retsakt eller international konvention anses for at være foretaget, enekompetente, uden hensyntagen til parternes bopæl.

Der vil dog fortsat kunne opstå situationer, hvor forordningens kompetenceregler i ikke indeholder hjemmel til at tillægge patentdomstolen eller Beneluxdomstolen kompetence, f.eks. hvor betingelserne i ovennævnte kontrakts- og deliktsværneting ikke er opfyldt.

På den baggrund skabes der med forslaget hjemmel til yderligere et værneting for tvister, der involverer sagsøgte med bopæl uden for EU, og hvor ingen ret i en medlemsstat er kompetent i henhold til forordningen. Forslaget indebærer, at et søgsmål mod en tredjelandssagsøgt kan anlægges der, hvor et formuegode, der tilhører vedkommende, befinder sig, når værdien af dette ikke er ubetydelig i forhold til kravets værdi, og tvisten har tilstrækkelig tilknytning til den medlemsstat, hvor søgsmålet anlægges.

2.2.5. Litispendens og indbyrdes sammenhængende krav

Med det formål at sikre, at den omarbejdede Bruxelles I-forordnings regler om litispændens (regler for behandling af retssager om samme tvist anlagt ved flere retter) og indbyrdes sammenhængende krav finder anvendelse i forholdet mellem den fælles patentdomstol eller Beneluxdomstolen på den ene side og retterne i medlemsstater, som ikke er kontraherende parter, på den anden side, foreslås der indføjet en bestemmelse, der fastslår, at bestemmelserne herom i den omarbejdede Bruxelles I-forordning finder

tilsvarende anvendelse, når der anlægges søgsmål ved en fælles ret og en ret i en medlemsstat, der ikke er part i den aftale, ved hvilken den fælles ret blev oprettet.

Det fastslås endvidere, at bestemmelserne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning finder anvendelse på søgsmål, der i den overgangsperiode, der er omtalt i patentdomstolsaftalens artikel 83, stk. 1, anlægges ved den fælles patentdomstol på den ene side og ved de nationale retter i kontraherende medlemsstater på den anden side.

2.2.6. Anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet af fælles retter i ikke-kontraherende medlemsstater

Aftale om en fælles patentdomstol indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af patentdomstolens afgørelser i andre kontraherende medlemsstater. Anerkendelsen og fuldbyrdelsen sker i disse sager med hjemmel i aftalen. Hverken aftalen eller den omarbejdede Bruxelles I-forordning indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i forholdet mellem to medlemsstater, hvor kun den ene stat er kontraherende til aftalen. Ligeledes indeholder forordningen ikke regler herom vedrørende Beneluxdomstolen.

For at skabe fuldstændig klarhed over den samtidige og sammenhængende anvendelse af de respektive internationale aftaler og den omarbejdede Bruxelles I-forordning foreslås det, at forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse finder anvendelse på retsafgørelser fra den fælles patentdomstol og Beneluxdomstolen for så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse i ikke-kontraherende medlemsstater. På samme måde skal retsafgørelser truffet af ikke-kontraherende medlemsstater anerkendes eller fuldbyrdes i kontraherende medlemsstater efter reglerne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

Det betyder, at medlemsstater, der ikke ratificerer Aftale om en fælles patentdomstol, som udgangspunkt vil skulle anerkende og fuldbyrde retsafgørelser fra den fælles patentdomstol efter reglerne i den omarbejdede Bruxelles I-forordning.

3. Gældende dansk ret

3.1. Den omarbejdede Bruxelles I-forordning

3.1.1. Forordningens anvendelsesområde

Den omarbejdede Bruxelles I-forordning er – i kraft af parallelaftalen herom og lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v. som ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013 – en del af gældende dansk ret. Eventuelle ændringer af den omarbejdede Bruxelles I-forordnings regelsæt vil således – medmindre Danmark ønsker at ophæve parallelaftalen – medføre tilsvarende ændringer i dansk ret.

Lovens § 9 indeholder imidlertid en bemyndigelse til justitsministeren til administrativt at gennemføre senere ændringer af Bruxelles I-forordningen. Efter lovens § 9, stk. 1, kan justitsministeren således fastsætte nærmere bestemmelser om gennemførelse af lovens § 1, dvs. til opfyldelse af parallelaftalen mv. Det fremgår endvidere af lovens § 9, stk. 2, at justitsministeren kan bestemme, at loven med de nødvendige ændringer skal finde anvendelse på ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til Bruxelles I-forordningen eller Luganokonventionen. Der er således hjemmel til, at justitsministeren administrativt kan tiltræde og gennemføre ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til forordningen.

Det følger af retsplejelovens § 247, stk. 1, at i sager, der er omfattet af lov om Bruxelles I-forordningen m.v., herunder ved bekendtgørelse udstedt i medfør af loven, anvendes forordningens regler om værneting i stedet for retsplejelovens værnetingsregler.

Den omarbejdede Bruxelles I-forordning indeholder regler om, hvilke retter der er kompetente i internationale civile sager (værneting), og om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i civile sager. Forordningen har således væsentlig betydning for gennemførelse af retssager på tværs af grænserne inden for EU.

Kapitel 1 angiver forordningens anvendelsesområde. Det følger bl.a. heraf, at forordningen finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område uanset rettens art, jf. artikel 1. Forordningen finder bl.a. anvendelse på tvister om intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder patenter.

3.1.2. Den omarbejdede Bruxelles I-forordnings kompetenceregler

Kapitel II i forordningen indeholder regler om, hvilket lands retter der er kompetente til at afgøre en retstvist. Som hovedregel skal forordningens kompetenceregler anvendes, hvis sagsøgte har bopæl på en medlemsstats

område. Har sagsøgte ikke bopæl i en medlemsstat, gælder nationale kompetenceregler.

Værnetingsreglerne i forordningen gælder umiddelbart i medlemsstaterne og skal anvendes forud for nationale værnetingsregler. Hvis sagsøgte ikke har bopæl i en medlemsstat, er forordningens udgangspunkt, at kompetencen afgøres af de nationale værnetingsregler i den medlemsstat, hvor sagen er anlagt. Der gælder dog nogle undtagelser hertil, jf. nedenfor.

Bopælsbegrebet er nærmere defineret i artikel 62-63. Det afgørende er, hvorvidt en part har bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, efter denne medlemsstats lovgivning. Forordningen fastsætter endvidere et bopælsbegreb for selskaber og andre juridiske personer.

De almindelige kompetenceregler findes i artikel 4-6. Hovedreglen er, at en sag skal anlægges ved sagsøgtes bopæl (hjemting). Artikel 7-9 indeholder som undtagelse til hovedreglen en række alternative kompetenceregler på særlige områder. Artikel 10-23 indeholder særlige kompetenceregler i forsikringsager, sager om forbrugeraftaler og sager om individuelle arbejdsaftaler.

Herudover indeholder forordningens artikel 24 særlige bestemmelser om enekompetence for en bestemt ret uden hensyn til parternes bopæl i sager om bl.a. immaterialretlige sager, herunder patenter. I sager om registrering eller gyldighed af patenter, varemærker, design samt andre lignende rettigheder, der forudsætter deponering eller registrering, uanset om spørgsmålet rejses ved, at der nedlægges påstand herom, eller i form af indsigelse, er retterne i den medlemsstat, på hvis område der er ansøgt om deponering eller registrering, eller hvor deponering eller registrering er foretaget eller i henhold til en EU-retsakt eller international konvention anses for at være foretaget, enekompetente.

Som endnu en fravigelse af udgangspunktet om, at sagsøgte skal sagsøges i den medlemsstat, hvor han har bopæl, har parterne visse muligheder for at aftale værneting (artikel 25) uden hensyn til parternes bopæl.

En ret anses for at være kompetent, hvis sagsøgte giver møde i retten uden at bestride rettens kompetence (artikel 26).

Forordningen indeholder i artikel 27-34 visse processuelle regler om sagens behandling:

Efter artikel 27 skal en ret erklære sig inkompetent i sager, hvor en ret i en anden medlemsstat er enekompetent. Efter artikel 28 skal retten af egen drift undersøge sin kompetence, såfremt en sagsøgt, der ikke har bopæl i landet, ikke giver møde.

Bestemmelserne i artikel 29-34 vedrører behandlingen af sager, hvor krav, der har samme genstand eller er indbyrdes sammenhængende, fremsættes i forskellige medlemsstater eller et tredjeland. Forordningen indeholder endvidere en definition af, hvornår der indtræder litispændens, dvs. hvornår en sag skal anses for anlagt med den virkning, at en tilsvarende sag mellem de samme parter ikke kan anlægges i en anden medlemsstat (artikel 32). Hensigten med bestemmelsen er at tage højde for forskellene i medlemsstaternes retssystemer med hensyn til, hvornår litispændens indtræder, da nogle retssystemer f.eks. anser stævningens indgivelse til retten for afgørende i relation til sagsanlæg, mens andre lægger vægt på tidspunktet for forkyndelse for sagsøgte.

3.1.3. Forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

Kapitel III i forordningen indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, som er truffet i en anden medlemsstat.

Reglerne om anerkendelse findes i artikel 36-38, mens reglerne om fuldbyrdelse findes i artikel 39-44. Reglerne om afslag på anerkendelse findes i artikel 45, mens reglerne om afslag på fuldbyrdelse findes i artikel 46-51. Endelig indeholder artikel 52-57 fælles bestemmelser for anerkendelse og fuldbyrdelse.

Retsafgørelser truffet i en anden medlemsstat anerkendes uden videre, dvs. at afgørelsen har retskraft, uden at anerkendelsesstaten prøver den dømmende rets kompetence og sagens realitet. Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan retten i anerkendelsesstaten prøve, om der foreligger grunde til at nægte anerkendelsen, jf. nedenfor. Retten kan derimod ikke prøve sagens realitet, dvs. om afgørelsen materielt er rigtig. Anerkendelsen indebærer, at retsafgørelsen tillægges retskraft, hvilket bl.a. medfører, at retsafgørelsen skal lægges til grund i andre retssager, og at en ny retssag om samme spørgsmål mellem de samme parter ikke kan anlægges.

Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan en berettiget part i forbindelse med afgørelsens fuldbyrdelse få rettens afgørelse af, om retsafgørelsen skal anerkendes.

Forordningens artikel 45 angiver udtømmende, i hvilke tilfælde retten kan nægte at anerkende en retsafgørelse truffet i et andet medlemsland.

Efter artikel 45 kan der ikke ske anerkendelse, såfremt anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den medlemsstat, hvor den gøres gældende.

Anerkendelse kan endvidere ikke ske, såfremt sagsøgte er dømt som udebleven, uden at stævningen er forkyndt i tide og på passende måde, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om vedkommende havde mulighed for at gøre det.

Endvidere kan anerkendelse ikke ske, hvor retsafgørelsen er uforenelig med andre tidligere truffne retsafgørelser mellem samme parter i en anden medlemsstat eller et tredjeland.

Herudover kan anerkendelse ikke ske, hvis forordningens kompetenceregler vedrørende forsikringsager, sager om forbrugeraftaler og sager om individuelle arbejdsaftaler er tilsidesat, eller hvis retsafgørelsen strider mod forordningens regler om enekompetence. Det er i øvrigt ikke grund til at nægte anerkendelse, at retsafgørelsen strider mod forordningens kompetenceregler.

Forordningens bestemmelser om fuldbyrdelse findes i artikel 39-44. Af artikel 39 fremgår, at en retsafgørelse, der kan fuldbyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet, skal være eksigibel i de øvrige medlemsstater, uden krav om en erklæring om eksigibilitet.

En eksigibel retsafgørelse giver uden videre adgang til at anvende ethvert sikrende retsmiddel, der findes i henhold til lovgivningen i det fuldbyrdende land. I øvrigt finder loven i fuldbyrdelsesstaten anvendelse på fuldbyrdelsen af retsafgørelser fra andre medlemsstater, dog med de begrænsninger, der følger af forordningens artikel 39-44. Også fuldbyrdelsesstatens lovgivning finder anvendelse på spørgsmålet, om fuldbyrdelsen skal afslås eller udsættes, så længe den ikke er uforenelig med de grunde, der er anført i artikel 45, jf. ovenfor.

Forordningens bestemmelser om afslag på fuldbyrdelse findes i artikel 46-51. Fuldbyrdelsen afslås i henhold til artikel 46 efter anmodning, når det konstateres, at en af de grunde, der er anført i artikel 45, jf. ovenfor, fore-

ligger. Anmodningen fremsættes over for den ret, som fuldbyrdelsesstaten har meddelt Kommissionen (i Danmark fogedretten), der straks træffer afgørelse i sagen. Afgørelsen kan appelleres til den ret, som fuldbyrdelsesstaten har meddelt Kommissionen (i Danmark landsretten).

3.2. Værneting for personer, der ikke har bopæl i EU

I forhold til personer der har bopæl uden for EU, fastlægges kompetencen til at behandle en sag som udgangspunkt af nationale regler, jf. afsnit 3.1.2.

Mulighederne for at sagsøge personer og virksomheder mv., der ikke har bopæl eller hovedkontor i EU, ved retter her i landet, er reguleret i retsplejelovens kapitel 22 om stedlig kompetence.

Efter retsplejelovens § 246 kan der anlægges sag ved de retter, som efter de almindelige værnetingsregler har kompetence, herunder ved erhvervsværnetinget (§ 237), filialværnetinget (§ 238), fast ejendomsværnetinget (§ 241), opfyldelsesværnetinget (§ 242) og retskrænkelsesværnetinget (§ 243). En person, der ikke har bopæl i EU, kan endvidere i sager, der vedrører formueretsforhold, sagsøges ved en dansk ret, hvis personen opholder sig i retskredsen ved stævningens forkyndelse (§ 246, stk. 2). Endelig kan både fysiske og juridiske personer sagsøges ved retten på det sted her i landet, hvor de ved sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig (§ 246, stk. 3).

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat med hjemmel i TEUF, tredje del, afsnit V, og er dermed omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis forslaget til forordning vedtages, skal Danmark i overensstemmelse med parallelaftalens bestemmelser inden 30 dage efter vedtagelsen meddele Kommissionen, hvorvidt Danmark vil gennemføre indholdet af ændringerne, og om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver godkendelse i Folketinget, jf. pkt. 1 ovenfor.

Hvis forslaget til forordning vedtages, vurderes en eventuel gennemførelse af forslaget i dansk ret umiddelbart ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet gennemførelse i givet fald på det foreliggende grundlag forventes at kunne gennemføres administrativt, jf. § 9, stk. 2, i lov om Bruxelles I-forordningen m.v.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

En eventuel gennemførelse af forslaget til forordning i dansk ret vurderes ikke umiddelbart at ville have statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Dansk Journalistforbund, Danske Advokater, Danske Mediers Forum, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri (DI), Dansk InkassoBrancheforening, Retspolitisk Forening, Danske Speditører, Patentagentforeningen, Det Danske Voldgiftsinstitut, Finansrådet, FOA – Fag og Arbejde, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring & Pension, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Domstolenes Tjenestemandforening, HK/Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, KL, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Landsforeningen af forsvarsadvokater, Landsorganisationen i Danmark (LO), Liberale Erhvervs Råd, Procesbevillingsnævnet, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, 3F, Privat-service, Hotel og Restauration, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Dansk Pantebrevsforening, Syddansk Universitet, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Aalborg Universitet, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet.

6. Nærhedsprincippet

Det er regeringens vurdering, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet, da samspillet mellem på den ene side den omarbejdede Bruxelles I-forordning og på den anden side den fælles patentdomstol og Benelux-domstolen kun kan løses ved EU-lovgivers mellemkomst. Det er endvidere nødvendigt at foretage en harmonisering af kompetencereglerne angående sagsøgte med bopæl uden for EU for at skabe lige vilkår for virksomheder, der er aktive på det indre marked. Dette kan ikke gennemføres af medlemsstaterne alene.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Danmark kan overordnet støtte, at der foretages de foreslåede ændringer af den omarbejdede Bruxelles I-forordning med henblik på at muliggøre ikrafttræden af Aftale om en fælles patentdomstol.

De enkelte bestemmelser i forslaget vurderes fortsat nærmere.

9. Orientering af andre af Folketingets udvalg

Grundnotatet sendes – ud over til Folketingets Europaudvalg – til Folketingets Retsudvalg.